



# FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Zvolte položku.      bakalářské práce z Historie

**Autor:** Jonáš Vicherek

**Název práce a bibliografické údaje:** Analýza narativů připomínajících 28. říjen ve veřejné debatě v letech 1990-1993

**Autor posudku:** prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.

## A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	výborně
Metodologie práce	výborně
Koncepce a struktura práce	výborně
Práce s prameny	výborně
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	velmi dobře
Invenčnost a původnost	velmi dobře

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Oceňuji vlastní nápad, protože analýzou svátku 28. října v polistopadovém období na počátku devadesátých let a především pohledem na tuto problematiku na Slovensku se bezprostředně doposud nikdo nezabýval.

## B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	výborně
Poznámkový aparát	výborně
Formální struktura práce	výborně
Stylistická a jazyková úroveň	výborně
Přílohy (pokud jsou)	Zvolte položku.



## FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Pro danou analýzu jsou prameny adekvátní.

### C) Celkové zhodnocení

Práce vysoce převyšuje nároky kladené na bakalářskou práci.

#### 1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Autor se věnuje analýze narativu 28. října v letech 1990-1993 v českém a slovenském tisku, resp. ve jendání Federálního shromáždění, České národní rady a Slovenské národní rady. Ukazuje rozdíl mezi čtyřmi narativy, které se vytvořily: český národně-liberální narativ, který klade vrchol dějin do období první republiky a český národ ztotožňuje s její demokratickou tradicí. 28. říjen 1918 je hodnocen jednoznačně pozitivně jako logické vyvrcholení českého zápasu za samostatnost, ale (původně) také jako logické spojení Čechů a Slováků do jednoho státu. Narativ má silný antikomunistický náboj. Jeho protipólem je slovenský katolicko-separatistický narativ stojící na glorifikaci válečného slovenského státu. 28. říjen je upozaděn, vrcholem dějin je 14. březen 1939, kdy slovenský národ dospěl do konečného stádia svého vývoje – vlastnímu národnímu státu. Antikomunistický obsah je poněkud upozaděn, protože i komunistům může být odpuštěno, pokud se angažují za samostatný stát. Třetím narativem je slovenský národně-evropský narativ, který odmítá glorifikaci válečného slovenského státu a vidí jako referenční bod Slovenské národní povstání jako událost, kterou se Slováci přihlásili k demokracii a evropským hodnotám. Z tohoto hlediska je 28. říjen vnímán jako významný mezník, ale ještě významněji je vnímaná martinská deklarace z 30. října. I v tomto narativu je přítomen antikomunistický náboj, byť není tak silný jako u českého národně-liberálního charakteru. Posledním je komunistický narativ, vidící v souladu s marxisticko-leninskou teorií historického vývinu vrchol dějin nikoliv ve vzniku československého státu, ale ve vítězství socialismu v roce 1948. Pro analýzu autora ale tento narativ nemá velký význam. Autor zkoumá sílu jednotlivých narativů. Dospěl k názoru, že v českém prostředí byl nejsilnější český národně-liberální narativ s nekritickým adorováním první republiky a jeho prvního prezidenta T. G. Masaryka a s paternalistickým pohledem na Slovensko a Slováky.



## FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Na Slovensku byly stejně silné jak katolicko-separatistický, tak národně-evropský narativ, které se v některých bodech překrývaly.

Se závěry autora se shodují.

Doporučuji, aby se autor uvedené tématice i nadále věnoval a rozpracoval ji např.

v diplomové práci. K textu mám tyto drobné připomínky: na s. 27 – při demonstracích 28. října 1939 nebyli zabiti dva studenti; byl zabit pekařský dělník Vojtěch Sedláček a smrtelně raněn studentem medicíny Jan Opletal.

Na s. 41 – karikatura. Domnívám se, že na ní není s Petrem Pithartem Jan Stráský, ale Ján Čarnogurský

Na s. 53- 56. Tzv. pomlčková válka a otázka „zviditelnění Slovenska“. Výklad je správný, avšak je třeba dodat dvě věci. Výraz „Česko“, který dnes používáme běžně, byl v českém prostředí v roce 1990 zcela cizí, trvalo ještě téměř dvacet let, než se po vzniku samostatné České republiky vžil. Češi jej ztotožňovali s druhou republikou a (filologicky mylně) jej považovali za ekvivalent německého výrazu „Tschechei“, který vnímali jako pejorativní. Snaha Slováků po zviditelnění byla sice pochopitelná, ale v rámci společného státu nereálná, protože obecně ve světě je vždy každý stát spojován jen s jedním národem a Československo (ať už by se jmenovalo jakkoliv) by stále bylo vnímáno v zahraničí jako český stát. Ostatně jej tak vnímali a vnímají i Češi, i když si to zpravidla nepřipouštěli (Vazba národ=stát je obecně přítomna i u nás. My také říkáme „Španělsko“ a nereflktujeme, že jsou tam i Katalánci a Baskové, nebo říkáme „Anglie“ a myslíme ve skutečnosti Velkou Británii). Jinak název Česká a Slovenská Federativní Republika se psal v češtině i ve slovenštině v rozporu se zásadami pravopisu s velkými písmeny, nikoliv jen s velkým „Č“ a velkým „S“ na začátku, jak je uvedeno na s. 59 (šlo o výjimku jak z českého, tak i slovenského pravopisu). Název se vůbec se nevžil, byl příliš dlouhý, a ke zviditelnění Slovenska ve světě nijak nepřispěl.

Na s. 60 – Cleverlandskou dohodu T. G. Masaryk nepodepsal, podepsal pouze Pittsburskou dohodu.

Na s. 73 – bylo by třeba zdůraznit, že Alexander Dubček byl nejen stejně jako Štúr „rodák z Uhrovice“, ale dokonce se v roce 1921 narodil ve stejném domě jako Ľudovít Štúr v roce 1815. Tím větší pro něj bylo zklamání, když byl davem vypískán za svou obhajobu federace a společného státu s Čechy, kterému zůstal věrný až do své tragické smrti.



## FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Na s. 77 – setkání ve Slavkově 28. října 1990. Vydání společné deklarace české, slovenské a federální reprezentace k 28. říjnu bylo ve skutečnosti jakousi „ctností z nouze“, což se ovšem tehdy čtenáři z novin nedozvěděli. Ve Slavkově se totiž ukázalo, že česká a slovenská politicky reprezentace přistupují k jednání o česko-slovenských vztazích, která byla odstartována jednáními v Trenčianských Teplicích 8. – 9. srpna 1990 ze zcela protichůdných a neslučitelných pozic. Slovenská reprezentace je vnímala jako jednání reprezentací dvou suverénních států o vytvoření společné (federální) nadstavby, zatímco česká reprezentace je chápala jen jako politickou dohodu o přerozdělení kompetencí mezi federací a republikami. Ze slovenského pohledu tedy záleželo čistě na politické vůli představitelů České a Slovenské republiky, jaké pravomoci (a zda vůbec nějaké pravomoci) poskytnou společným federálním orgánům a na jak dlouho, zatímco česká reprezentace vycházela z principu funkčnosti federace. Protože zásadní dohoda nebyla možná, dohodli se přítomní, že se zatím bude jednat jen o kompetencích a filozofická otázka, zda jde o „společný stát“ ve smyslu „jeden stát“ (jak to vnímali Češi) anebo ve smyslu „unie dvou států“ (jak to vnímali Slováci) bude ponechána na pozdější dobu. Proto byla alespoň vydána společná deklarace o vůli zachovat společný stát – aniž by se ovšem říkalo, co se pod tímto pojmem má rozumět.

Na s. 79 – je zde věta: „Situace se zvlášť vyostřila v září [1991], kdy se v SNR projednával návrh iniciativy Svrchované Slovensko na přijetí Ústavy a tím i vyhlášení autonomie“. O autonomii v žádném případě nešlo – tu už přece Slovensko dávno mělo. Šlo o vyhlášení tzv. úplné ústavy, tedy ústavy svrchovaného státu se všemi státními funkcemi (včetně funkce prezidenta). Vyhlášení svrchovanosti by – jak autor sám správně uvádí - objektivně znamenalo vyhlášení samostatnosti, byť stoupenci „svrchovaného Slovenska“ tvrdili opak (těžko říci, kdo z nich to tvrdil z taktických důvodů a kdo z vlastní hlouposti).

Na s. 101 je obdobná chyba, přičemž autor se mylně odvolává na mou knihu „Rozdělení Československa“, když píše: „Již Jan Rychlík popsal postupný názorový posun HZDS z federalistických pozic na autonomistické“. Nic takového jsem nikdy nenapsal a zdá se, že autor si mylí autonomismus a separatismus a nechápe ani vztah mezi federalismem a autonomismem. Žádná politická strana na Slovensku nebyla po roce 1989 autonomistická; autonomismus je záležitostí slovenské politiky první republiky, v roce 1991 byl dávno odepsanou záležitostí. Samotná autonomie byla pro Slováky už dávno málo, což se ukázalo jasně na jaře 1968, když 15. března Slovenská národní rada jednoznačně odmítla



## FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

„asymetrický model“ (tj. autonomii Slovenska v rámci Československa) a požadovala federalizaci státu, tj. vytvoření dvou národních a teoreticky samostatných republik spojených do federace. HZDS se posunulo nikoliv směrem k „autonomii“, ale ke konfederaci, což ale objektivně znamenalo, že se posunulo směrem ke Slovensku jako samostatnému státu, protože konfederace už není formou společného státu, ale spojením dvou zcela samostatných států.

Přes tyto drobné výtky považuji práci za vysoce přínosnou.

### 2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

Bylo by zajímavé odpovědět na tuto otázku: jak se transformovaly oba slovenské narativy – národně-evropský a katolicko-separatistický - po roce 1993 v samostatné Slovenské republice?

### 3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **výborně**

V Praze, dne 29. května 2023

Podpis [Klikněte sem a zadejte text.](#)